

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етнокультурні освітні технології

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність усі педагогічні спеціальності

освітня програма усі освітні програми

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти
педагогічного факультету

Ю.І. Сич

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти

протокол № 8 від 08.01.2020р.

Завідувач кафедри _____ доц. Іванова Д.Г.

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: Іванова Дора Георгіївна, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної
освіти

Рецензент програми: Сироткіна Жанна Єрофіївна, кандидат педагогічних
наук, доцент кафедри музичного та образотворчого мистецтва

I. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	22	6
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7-8	Семінарські заняття:	
	26	6
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Етнокультурні освітні технології» є технології етнокультурного розвитку особистості дитини, психолого-педагогічні умови їх ефективного впровадження в освітній процес.

Метою вивчення дисципліни є: сприяння усвідомленню студентами місця і ролі етнокультурного розвитку у процесі соціального становлення особистості; ознайомлення здобувачів вищої освіти з основами етнокультурного розвитку людини, вимогами до організації і здійснення етнокультурних заходів у закладі освіти, інноваційним досвідом впровадження етнокультурних технологій в освітній процес у світовій практиці; підготовка до ефективного вирішення завдань національно-культурного виховання школярів; прищеплення практичних вмінь й навичок роботи з дітьми з використанням етнокультурних освітніх технологій.

Передумови для вивчення дисципліни: «Педагогіка», «Психологія», «Культурологія», «Історія та культура України», «Педагогіка сімейного виховання», «Україна в системі міжнародних відносин».

Міждисциплінарні зв'язки з курсами «Філософська антропологія», «Екологія дитинства», «Педагогіка толерантності», «Теорія і методика співпраці з родиною».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. *Знання:* сутності поняття «етнокультурна компетентність педагога», його змісту та ролі в роботі сучасного вчителя; компонентів етнокультурної компетентності вчителя, стадій етнічної ідентифікації особистості, особливостей впровадження в освітньому процесі принципу етнізації виховання; функцій національно-регіонального компоненту освіти у виконанні завдань соціокультурного розвитку особистості.
2. *Уміння:* розробляти програму діагностики етнокультурного розвитку особистості дитини, розширювати і розвивати міжкультурні компетентності учасників освітнього процесу; здійснювати етнокультурний розвиток учнів та спрямовувати їх на організацію творчої етнокультурної діяльності; володіти діяльнісно-творчим підходом до організації міжкультурної взаємодії учасників, навичками міжнаціонального спілкування, уміннями профілактики етнічних конфліктів у дитячому середовищі; організовувати і проводити педагогічний експеримент з метою виявлення рівня етнокультурного розвитку школярів; використовувати у професійній діяльності аналітичні здібності з надання освітніх послуг в умовах полікультурного соціуму, залучати школярів до практичної діяльності мультикультурної спрямованості.
3. *Комунікація:* толерантно ставитися до думок і позицій інших, демонструвати гуманну поведінку з різними суб'єктами взаємодії, комунікувати та співпрацювати з представниками різних культур на засадах взаємоповаги й рівноправності; налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, партнерство; здійснювати профілактику, попередження та конструктивне вирішення конфліктів, що виникають в середовищі молоді та дорослих на міжнаціональній основі.
4. *Автономія та відповідальність:* виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, сумлінність при виконанні функціональних обов'язків; створювати позитивний імідж професії, сприяти підвищенню її статусу в суспільстві, усвідомлювати відповідальність за вияв громадянської позиції в різних життєвих ситуаціях; брати участь в освітніх проектах, спрямованих на утвердження пріоритету загальнолюдських цінностей.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Предмет і завдання курсу. Актуальність проблем етнокультурного розвитку особистості.	6	2	4	-	-	-	6	2	2	-	-	-	-	10
2.	Механізми формування етнічної свідомості людини. Процес етнічної ідентифікації особистості.	6	2	4	-	-	-	8	2		2	-	-	-	20
3.	Поняття етнокультури особистості, її складові, місце в структурі світової та національної культури.	6	4	2	-	-	-	8	2	2	-	-	-	-	10
4.	Народна педагогіка як засіб формування етнокультури особистості	6	2	4	-	-	-	10	2		2	-	-	-	14
5.	Полікультурні аспекти національної освіти: технологічний підхід	8	4	4	-	-	-	12				-	-	-	10
6.	Етнокультурні освітні технології як невід’ємна складова освітнього процесу в початковій школі	8	4	4	-	-	-	12	2	2		-	-	-	20
7.	Шляхи та засоби формування етнокультурної компетентності особистості в умовах нової української школи.	8	4	4	-	-	-	12	2		2	-	-	-	20
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	22	26	-	-	-	72	12	6	6	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Актуальність проблем етнокультурного розвитку особистості.

Науково-теоретичні основи етнокультурного розвитку особистості. Педагогіка індивідуальності про специфіку прояву і формування сутнісних сил дитини. Роль етносу у формуванні етнічної свідомості особистості. Особливості етнокультурних компонентів змісту освіти та їх зв'язки з загальнокультурними знаннями. Актуальність проблем етнокультурного розвитку особистості в сучасному закладі загальної середньої освіти.

Тема 2. Механізми формування етнічної свідомості людини. Процес етнічної ідентифікації особистості.

Механізми формування етнічної свідомості людини. Етнічне самоусвідомлення як один із етапів розвитку національної свідомості особистості. Види етнічної ідентичності як складової Я-концепції особистості. Сутність імпліцитної концепції особистості І.С. Кона. Зв'язок між поняттями «самоактуалізація», «самовиховання», «самопізнання». Ціннісні орієнтації особистості: проблеми визначення та формування у шкільному віці. Етнічна ідентичність та етнічна свідомість в структурі етнокультури особистості. Психологічні особливості розвитку етнічної свідомості в дошкільному, молодшому шкільному та юнацькому віці. Вимоги до вчителя, який здійснює етнокультурний розвиток сучасних школярів.

Тема 3. Поняття етнокультури особистості, її складові, місце в структурі світової та національної культури.

Етнокультура в системі національної культури. Взаємозв'язок основних видів ідентичності людини: культурної, етнічної, особистісної. Провідні функції етнокультури: інструментальна (створення та перетворення довкілля), інкультурації (перетворення самої людини), нормативна (створення системи засобів організації колективного життя), сигніфікативна (знакова), пізнавальна, комунікативна. Етнокультура як багатоканальна система взаємодії, міжособистісної та міжкультурної. Структурні елементи етнокультури (традиції, цінності, норми, звичаї, ритуали), що створюють систему, котра виконує в соціумі функцію суспільної взаємодії. Взаємодія етнічних культур, процес міжкультурної комунікації в етнокультурному середовищі як двосторонній адаптаційний механізм розвитку етнокультур. Провідні тенденції міжкультурної взаємодії: інтеграція та етнізація. Розробка та реалізація на народознавчій основі ідеї гуманітаризації виховання у педагогічних системах класиків педагогічної науки та сучасних педагогів (Ш.О.Амонашвілі, Є.І.Бондаревська, Л.Г.Бурлаков, Ф.А.Дістервег, Я.А.Коменський, І.Г.Песталоцці, Ж.Ж.Руссо, В.О.Сухомлинський, Л.М.Толстой, К.Д.Ушинський, С.Т.Шацький, Є.М.Шиянов, та ін.).

Тема 4. Народна педагогіка як засіб формування етнокультури особистості.

Сутність народної педагогіки, наукові підходи до її вивчення в етнографічних та психолого-педагогічних дослідженнях. Народна педагогіка – джерело соціального виховання та засіб етнокультурного розвитку дитини. Методологічні засади української етнопедагогіки. Загальна характеристика народно-педагогічних методів виховання дитини. Форми взаємодії школи та сім'ї у формуванні етнокультури дитячої особистості. Виховний потенціал засобів народної педагогіки у процесі формування етнокультури особистості (застосування методів та засобів усної народної творчості, спрямованих на засвоєння народних звичаїв, традицій, виховання любові до рідної мови, опанування культурними цінностями народу). Прояви етнокультурних особливостей різних етнічних груп у побуті, кулінарії, традиціях, звичаях, обрядах, мистецтві, усній народній творчості, народних костюмах, піснях і т.п. Своєрідність етнокультурного розвитку населення Придунайського краю.

Тема 5. Полікультурні аспекти національної освіти: технологічний підхід.

Стан і тенденції реалізації засад полікультурного виховання дітей та молоді в Україні. Сутність полікультурної освіти та її функції. Провідні завдання полікультурного виховання особистості. «Культурний шок»: ознаки прояву, способи його подолання. Загальна характеристика принципів реалізації національно-регіонального компоненту змісту загальної середньої освіти. Зміст принципу полікультурної ідентифікації і самоактуалізації особистості. Соціокультурний контекст розвитку особистості як провідний принцип освіти і виховання сучасної молоді. Етнопсихологічні особливості самоактуалізації студентської молоді. Культурологічний підхід в освіті і вихованні особистості школяра – основа національно-регіонального компоненту. Етнічна толерантність як елемент світогляду і культури особистості. Культурологічна модель змісту національно-регіонального компоненту освіти, умови його ефективної реалізації. Підготовка вчителя до здійснення полікультурного виховання учнів. Перспективи запровадження засад полікультурності в системі загальної середньої освіти України.

Тема 6. Етнокультурні освітні технології як невід'ємна складова освітнього процесу в початковій школі.

Сутність етнопедагогізації навчально-виховного процесу. Загальна характеристика принципів етнодидактичного підходу до навчання учнів (наступності, народності, природовідповідності). Принцип етнічної індиферентності особистості та суспільства. Педагогічні можливості етнокультурних засобів у розвитку етнічної толерантності школярів. Шляхи впровадження етнокультурного аспекту навчання. Етнокультурні освітні технології як дієвий засіб піднесення рівня культурологічної підготовки учнів у системі загальної середньої освіти. Сучасні педагогічні методики

вивчення етнокультурних традицій, уявлень дітей, формування культури міжетнічних стосунків у молодіжному середовищі. Методи стимулювання етнокультурного розвитку школярів. Організація досвіду творчої діяльності етнокультурного спрямування в закладах освіти (бесід етнокультурного спрямування, свят та розваг народознавчого характеру, виставок дитячих робіт, інформаційного супроводу із застосуванням мультимедійних засобів, екскурсій до музеїв тощо).

Тема 7. Шляхи та засоби формування етнокультурної компетентності особистості в умовах нової української школи.

Місце і роль етнокультурного розвитку у процесі соціального становлення особистості. Стадії етнічної ідентифікації особистості. Сутність принципу етнізації виховання, роль національно-регіонального компоненту освіти у виконанні завдань соціокультурного розвитку учнів. Розробка програми діагностики етнокультурного розвитку особистості дитини. Народна дерев'яна іграшка як чинник традиційного виховання дитини. Національні традиції у фізичному вихованні школярів. Значущість фольклорних засобів у вихованні культури міжнаціонального спілкування дітей та молоді. Релігійна багатоманітність та міжкультурна освіта. Толерантність як цінність освіти й виховання в християнській та мусульманській традиціях. Краєзнавча діяльність учнів як засіб етнокультурного розвитку особистості в освітньому процесі. Фестиваль як синтетична форма етнокультурного виховання школярів. Зміст та структура етнопедагогічної компетентності педагога.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Актуальність проблем етнокультурного розвитку особистості.

Тема 2. Механізми формування етнічної свідомості людини.

Тема 3. Етнокультура особистості: складники, місце в структурі світової та національної культури.

Тема 4. Народна педагогіка як засіб формування етнокультури особистості.

Тема 5. Полікультурні аспекти національної освіти: технологічний підхід.

Тема 6. Етнокультурні освітні технології як невід'ємна складова освітнього процесу.

Тема 7. Шляхи та засоби формування етнокультурної компетентності особистості в умовах Нової української школи.

5.3. Організація самотійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20	20	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	4	Модульна контрольна робота

3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - конспект першоджерел - підготовка реферату; - підготовка до презентації результатів дослідження.	12 12 12 12	20 22 22 20	Анотації наукових статей Конспект Реферат Презентація
	Разом	72	108	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік джерел для самостійного опрацювання

1. Поштарева Т.В. Формирование этнокультурной компетентности// Педагогика. – 2005. - № 3. – С. 35-42.
2. Гулецька Я. Полікультурна освіта вчителів в університетах США// Шлях освіти.- 2007.- №4. – С.22-28.
3. Ткаченко О. Зміст етнопедагогічної компетентності вчителя-вихователя// Рідна школа. – 2005.-№ 8. – С. 36-38.
4. Лебеденко Ю. Структура соціокультурної компетентності майбутніх учителів// Соціальна педагогіка: теорія і практика. - 2007. - №1. - С. 73-75.
5. Радул О. Шляхи залучення дитини в суспільні відносини у давніх слов'ян (6-7 ст.)// Рідна школа.-2007.-№ 1.
6. Сидорук І. Народна дерев'яна іграшка як чинник традиційного виховання// Початкова школа.-2000.-№5.-С.49-53.
7. Дейч О. Фольклор у вихованні культури поведінки молодших школярів// Початкова школа.-2000.-№2.-С.46-49.
8. Кравченко Т. Національна свідомість як складова соціалізації підлітків// Рідна школа.-2008.-№1-2.-С.21-23.
9. Тхоржевський Д.О. Виховання національної самосвідомості учнів – невідкладне завдання загальноосвітньої школи// Шлях освіти. - 2003. - С.28-31.
- 10.Потапчук Т.В. Ідентичність: основні підходи до визначення сутності поняття// Педагогіка і психологія. – 2009. - №3. – С. 14-22.

Тематика рефератів

1. Роль етносу у формуванні етнічної свідомості особистості.
2. Механізми формування етнічної свідомості людини.
3. Етнічне самоусвідомлення як один із етапів розвитку національної свідомості особистості.
4. Психологічні особливості розвитку етнічної свідомості в юнацькому віці.

5. Сутність народної педагогіки, наукові підходи до її вивчення в етнографічних та психолого-педагогічних дослідженнях.
6. Народна педагогіка – джерело соціального виховання та засіб етнокультурного розвитку дитини.
7. Методологічні засади української етнопедагогіки.
8. Загальна характеристика народно-педагогічних методів виховання дитини.
9. Форми взаємодії школи та сім'ї у формуванні етнокультури дитячої особистості.
10. Сутність полікультурної освіти та її функції.
11. Провідні завдання полікультурного виховання особистості.
12. Загальна характеристика принципів реалізації національно-регіонального компоненту змісту загальної середньої освіти.
13. Культурологічний підхід в освіті і вихованні особистості школяра як основа національно-регіонального компоненту.
14. Сутність і значущість регіоналізації освіти і виховання учнів.
15. Культурологічна модель змісту національно-регіонального компоненту освіти: загальна характеристика.
16. Сутність етнопедагогізації навчально-виховного процесу.
17. Загальна характеристика принципів етнодидактичного підходу до навчання учнів (наступності, народності, природовідповідності).
18. Педагогічні можливості етнокультурних засобів.
19. Шляхи впровадження етнокультурного аспекту навчання.
20. Підготовка вчителя до здійснення полікультурного виховання учнів.

6.ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, практичні заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Визначте сутність етнічного самоусвідомлення як одного з етапів розвитку національної свідомості особистості.
2. Схарактеризуйте форми взаємодії школи та сім'ї у формуванні етнокультури дитячої особистості.

3. Розкрийте виховний потенціал засобів народної педагогіки у процесі формування етнокультури особистості.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє

	елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів (по 5 балів за кожне питання). Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс Google Classroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела:

1. Абібулаєва Г.С. Деякі аспекти полікультурної освіти// Педагогіка і психологія.-2006.-№1.-С.75-84.
2. Алексєєва О.В. Пріоритети й перспективи полікультурного виховання// Педагогіка і психологія.-2004.-№ 4.
3. Бабенко Н. Б. Інтеграція родинних традицій, свят і обрядів у форми культурогенної життєдіяльності сучасної сім'ї / Н. Б. Бабенко // Український соціум. 2005. № 1 (6). С. 73-83.
4. Бахутіна О.Г. Формування елементів національної культури у дітей шостого року життя засобами української народної іграшки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / О. Г.Бахутіна. – К., 1999. – 18 с.
5. Березюк О. С. Етнопедагогіка : навчально-методичний посібник / О.С.Березюк. – Житомир : Вид. – во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 172 с.
6. Балл Г.О. Категорія культури: психолого-педагогічний аспект//Практична психологія та соціальна робота. 2007. № 2. С. 1-3.
7. Берестовская Д.С. Чувствовать душу культуры: Мировая художественная культура в контексте университетского образования// Гуманістичні науки. – 2002. - №1. – С. 15-21.
8. Волик Л.В. Стан і тенденції реалізації засад полікультурного виховання: теоретичний аспект //Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. - №4. – С.139-146.
9. Горбунова В.В. Психологічні особливості розвитку етнічної свідомості в юнацькому віці // Педагогіка і психологія. – 2006. - №1.-С. 47-56.
- 10.Гуренко О. І. Етнокультурне виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник / О. І. Гуренко. – Бердянськ : БДПУ, 2010. – 90 с.
- 11.Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ ст.): Навч. пос. – Вид. 3. – Х.: Одиссей, 2004. – 304 с.
- 12.Фурман А.В., Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: Навч. посіб. – Львів: Новий Світ-2000, 2006. – С. 154-155.
- 13.Черепанова С.О. Філософія родознавства. - К.: Знання, 2007.-460 с.
- 14.Эфендиев Ф.С. Этнокультура и национальное самосознание. – Нальчик: Эльфа, 1999.
- 15.Ялалов Ф.Г. Этнодидактика. – М., 2002.

10.2.Допоміжні джерела

1. Боднар М.Б. Етнопсихологічні особливості самоактуалізації студентської молоді. – Кременець, 2007. – 196 с.

2. Зарвіна О. Толерантність як елемент світогляду і культури// Практична психологія та соціальна робота. – 2008. №6. С.12-23.
3. Кравченко Т. Національна свідомість як складова соціалізації підлітків// Рідна школа.-2008.-№1-2.-С.21-23.
4. Корнієнко А. В. Педагогічні засоби формування етнокультурної компетентності у вихованців позашкільних навчальних закладів / А. В. Корнієнко // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України (за 2013 рік НАІР, м. Івано-Франківськ. Україна) – Івано-Франківськ, 2014. – С. 177-179.
5. Кучегура Л. Етнокультурный компонент в структуре и содержании начального образования// Начальная школа.-2004. - №11.-С.106-108.
6. Ліманська О. В. Естетична складова календарної святково-обрядової традиції / О. В. Ліманська // Вісник ХДАДМ. 2008. Вип. 13. С. 68-76.
7. Михалева О.Н. Педагогические условия формирования этнической идентичности детей старшего дошкольного возраста: Автореф. дисс...к.п.н.- Якутск, 2003.-16с.
8. Полынская И.Н. Культурологический подход в образовании и воспитании личности школьника – основа национально-регионального компонента// Стандарты и мониторинг в образовании. 2008. №2. С. 53-56.
9. Потапчук Т.В. Ідентичність: основні підходи до визначення сутності поняття// Педагогіка і психологія. – 2009. - №3. – С. 14-22.
10. Стефаненко Т.Г. Етнопсихологія.- М.: Аспект-Пресс, 2003.
11. Тхоржевський Д.О. Виховання національної самосвідомості учнів – невідкладне завдання загальноосвітньої школи// Шлях освіти. - 2003. - С. 28-31.
12. Тюменцева З.П. Содержание и формы этнопедагогизации учебно-воспитательной работы в национальной школе.- М., 1993.
13. Чередніченко С. В. Особливості розвитку української національної культури як елементу культурологічної складової в змісті дошкільної освіти / С. В. Чередніченко // Дослідження молодих учених в контексті розвитку сучасної науки: матер. II щорічної Всеукр. наук.-практ. конф., (19 квітня 2012 р.). – К.: ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 156-161.
14. Шевчук А. С. Дитина у світі культури: орієнтири до освітньої лінії / А.С. Шевчук // Дошкільне виховання. – 2012. – № 9. – С. 15-21.

Інтернет-ресурси

1. Березюк О. С. Методичні засади формування етнокультурної компетентності особистості [Електронний ресурс] / О. С. Березюк // Освітологічний дискурс. - 2015. - № 3. - С. 13-21. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_3_4
2. Гуренко О.І. Етнокультурна компетентність та її формування у студентів педагогічного університету: технологічний аспект: Монографія. – Донецьк: ТОВ “Юго-Восток, ЛТД“, 2008. – 240 с.

URL: <https://dspace.bdpu.org/bitstream/123456789/220/1/Hurenko%20O.I.%20Etnokul%CA%B9turna%20kompetentnist%CA%B9%20ta%20yiyi%20formuvannya%20u%20studentiv%20pedahohichnoho%20universytetu.%20Tekhnolohichnyy%20aspekt.pdf>

3. Маєвська Л.М. Етнокультурне виховання: погляд на проблему
URL: http://eprints.zu.edu.ua/4319/1/%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B5_%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf
4. Поворознюк С. І. Українська іграшка як етнокультурний засіб виховання дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб / С. І. Поворознюк // Освітній дискурс: збірник наукових праць. – Київ : «Видавництво «Гілея», 2018. – Вип. 9 (11-12): педагогічні науки. – С. 103-111.
URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/23316>